Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys
Datum
28.1.2019

Dnro
Dnr

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite
Hänvisning

Asia
Ärende

HE 266/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kasvupalveluvirastosta, kasvupalvelujen asiakastietojen käsittelystä ja turvallisuusselvityslain 37 §:n muuttamisesta

Yleistä

Maakuntauudistuksessa perustetaan Suomeen 18 itsehallinnollista maakuntaa. Maakuntien tehtäviksi siirtyvät myös kasvupalveluja ja aluekehittämistä koskevat tehtävät, jotka ovat tällä hetkellä maakuntien liitoissa, ELY –keskuksissa ja TE –toimistoissa.
Ympäristöministeriön näkökulmasta keskeisin nyt käsittelyssä olevista laeista on laki Kasvupalveluvirastosta.

Huomioita Kasvupalveluvirastoa koskevasta laista

Ympäristöministeriön mielestä Kasvupalveluviraston tehtäviin suunnitellut digitaalisten ja sähköisten tietojärjestelmien ja alustojen kehittäminen, hankkiminen, ylläpito ja niiden tukipalvelut ovat perusteltuja valtakunnalliselle yhteiselle toimijalle. Ympäristöministeriö on tietoinen, että kyseisiin tehtäviin kytkeytyviä maksatustehtävien järjestämistä ja tehtävien koordinaatiota on tarkasteltu eri vaihtoehdoista käsin.

Hallituksen esityksen mukaan KEHA –keskusta ei siirrettäisi osaksi maakuntahallintoa vaan sen asema tarkennettaisiin lainsäädäntömuutoksin ja muutettaisiin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toimivaksi kasvupalveluvirastoksi. Esitys erillisen kasvupalveluviraston perustamisesta voi ympäristöministeriön mielestä olla haasteellinen maakunnallisen itsehallinnon ja maakuntien vaikutusmahdollisuuksien osalta. Erillisen viraston perustaminen voi olla myös julkisen hallinnon synergianäkökulmasta epätarkoituksenmukainen ratkaisu tilanteessa, jossa vastaavaa osaamista on esimerkiksi jo perustetussa maakuntien ICT –palvelukeskuksessa (Vimana Oy). Mikäli maakuntauudistusta ei toteuteta, kasvupalveluviraston perustaminen ei ole tarpeellista.

Kasvupalveluviraston rooli valtion virastona ja maakunnan itsehallinnollinen asema saattavat luoda lähtökohtaisesti jännitteitä. Koska kumppanuusosapuolena ovat itsehallinnolliset maakunnat, tulee erityistä huomiota kiinnittää siihen, että maakunnilla on myös riittävä vaikutusmahdollisuus viraston toimintaan. Asiakasneuvottelukuntaa koskeva 7 § on hallituksen esityksen perusteella epäselvä, eikä viittaus valtion, maakuntien tai kuntayhtymien tarpeiden huomioon ottamisesta ei anna kuvaa siitä, mitä asiakasneuvottelukunnalla haetaan.

Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan kasvupalveluviraston tehtäviä voidaan tarkemmin säätää valtioneuvoston asetuksella. Kaikki kasvupalveluvirastolle suunnitellut tehtävät tulisi kuitenkin olla lähtökohtaisesti jo laissa. Mikäli asetuksella tultaisiin joitain lisätehtäviä määrittämään, näistä mahdollisista tehtävistä tulisi olla tietoa käytettävissä jo tässä vaiheessa. Maakuntien suunnittelussa on voitava ottaa huomioon kaikki kasvupalveluvirastolle suunnitellut tehtäväkokonaisuudet erityisesti, jos suunniteltujen lisätehtävien osalta maakunnille tulee joitain velvoitteita palvelujen käyttöön ja tätä kautta kustannus- ja toiminnallisia vaikutuksia.

Esityksen mukaan kasvupalveluvirasto hoitaisi vuoden pituisen siirtymäkauden ajan maakuntien myöntäminen palkkatukien, starttirahojen ja työolosuhteiden järjestämistukien maksamista koskevat tehtävät keskitetysti. Esitys ei vaikuta loppuun harkitulta. Maakunnan toimintojen järjestämisen näkökulmasta siirtymäkausi on todennäköisesti hankalampi vaihtoehto, kuin että nämä tehtävät siirtyisivät maakunnille niiden perustamisesta alkaen, kuten muutkin tehtävät siirtyvät.

Ympäristöministeriö pitää huolestuttavana sitä, että lakiluonnoksessa KEHA –keskuksen henkilötyövuosiarviot tehtävien hoidosta on esitetty vain kasvupalveluiden osalta. Tällä hetkellä KEHA –keskus tuottaa palveluita useiden hallinnonalojen tehtäviin (mukaan lukien Ympäristöministeriön). Laissa tulisi olla tarkemmat kuvaukset ja arviot KEHA –keskuksen tuottamista palveluista ja henkilöstövaikutuksista koko tehtäväkentän osalta, ei vain kasvupalveluiden osalta. Tämä on välttämätöntä, jotta voidaan arvioida viraston perustamisen vaikutukset muiden hallinnonalojen maksatustehtävien hoitoon, jotka siirtyvät maakuntiin.

Lopuksi

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että maakuntauudistuksessa luodaan selkeät ja yhdenmukaiset toimivaltasuhteet maakunnille ja suhteessa muihin viranomaisiin. Samalla ministeriö korostaa palveluhenkisyyttä ja asiakasnäkökulmaa. Asiakkaiden palvelut hoidetaan saumattomana osana koko julkisen sektorin palveluketjuja, ensisijaisesti digitaalisesti kansallista palveluarkkitehtuuria noudattaen.